

ת"פ 50330/11/20 - מדינת ישראל, פרקליטות מחוז י-ם נגד פלוני

בית משפט השלום בירושלים

ת"פ 50330-11-20 מדינת ישראל נ' פלוני
תיק חיצוני: 291415/2017

לפני כבוד השופט מוחמד חאג' יחיא
המאשימה
מדינת ישראל
ע"י ב"כ עו"ד מוריה הירש
פרקליטות מחוז י-ם (פלילי)
נגד
הנאשם
פלוני
ע"י ב"כ עו"ד יעקב קמר

החלטה

(1) האם רשאית המאשימה להפנות שאלות הבהרה לוועדת האבחון לאחר שזו מצאה כי הנאשם אינו כשיר לעמוד לדין וכי אינו נושא באחריות פלילית למעשיו בעת ביצועם. זו השאלה המונחת לפני.

רקע וטענות

(2) כנגד הנאשם הוגש כתב אישום שמייחס לו ביצוע עבירות בריבוי מקרים, ביניהן, ניסיון לגרם מעשה מגונה, ניסיון למעשה מגונה, מידע כוזב, ועוד.

(3) טרם ניתנה תשובת הנאשם לאישום. ואולם, ההגנה הציגה תשתית נתונים רפואיים אודות מצבו הנפשי של הנאשם. אי-לכך, בדיון מיום 20.6.2021, לבקשת המאשימה ובהסכמת הנאשם, הוריתי על הפניית הנאשם לוועדת האבחון לפי חוק הסעד (טיפול באנשים עם מוגבלות שכלית-תפתחותית), התשכ"ט-1969 (להלן בהתאמה: "הוועדה" ו-"החוק") וזאת על מנת שתבחן את אחריותו וכשירותו של הנאשם לעמוד לדין, לרבות כשירותו במועד המעשים המיוחסים לו בכתב האישום.

(4) לאחר ששמעה את הצדדים ובחנה את החומר שהוצג לה, נתנה הוועדה את חוות דעתה ביום 28.10.2021 (עמוד 8/9 או 1/2), בצינה בזו הלשון: "לאחר שעיינו בכל החומר שבפנינו ועל פי ההתרשמות במהלך הוועדה הגענו להחלטה כי אנו סומכים את ידנו ומקבלים את השלכות ההפרעה האוטיסטית באשר לשאלות המשפטיות שהופנו אלינו" (ההדגשה אינה במקור). בנוסף, מהטעמים שפירטה, מצאה הוועדה לציין גם כי הנאשם אינו כשיר לעמוד לדין, וכי "יש לקבוע כי אינו נושא באחריות פלילית למעשיו במועד ביצועם לפני 4

שנים" (עמוד 9/9 או 2/2).

(5) עתה, עותרת המאשימה להפנות שאלות הבהרה לוועדה. לדידה, בין השאר, קיים העדר הלימה לכאורה בין התבססות הוועדה על חוות דעתו של ד"ר חרמון לבין מסקנותיה; נדרשת התייחסות הוועדה לחקירות הנאשם במשטרה; לכך שהנאשם לא ביצע עבירות נוספות מאז העבירות מושא האישום דבר שמעיד על יכולתו להימנע מביצוע עבירות, ובעוד נושאים, הן ביחס לשאלת כשירותו כיום לעמוד לדין והן ביחס לשאלת אחריותו על מעשיו.

(6) ההגנה מתנגדת בתוקף להפניית שאלות כאמור. לדעתה, מדובר למעשה בחקירה נגדית של חברי הוועדה. בנוסף, אין כל עיגון בדין שמתיר הפניית שאלות אלו לוועדה שהיא פורום מיומן ומקצועי שמוקם לפי דין, מה גם שמדובר כבר בהחלטה שלה. ההגנה עוד הפנתה לכך שההפניה לכתחילה לוועדה נעשתה לפי הצעת המאשימה. לדעת ההגנה, המאשימה מסרבת לקבל את החלטת הוועדה ולכן היא מנסה לערער אחר ממצאה שלא כדין; אין להתיר זאת וכי יש להורות על הפסקת ההליכים נגד הנאשם.

דין והכרעה

(7) עיינתי בטענות הצדדים הכתובות והקשבתי לטיעוניהם בעל-פה. לאחר שנתתי את דעתי לטענות ובחנתי את השאלה המשפטית שעולה בנדון, הגעתי לכלל דעה, כי יש להתיר למאשימה להפנות שאלות הבהרה לוועדה. אנמק.

(8) סעיף 19ב בחוק, שכותרתו "טיפול בנאשם לוקה בשכלו או שאינו בר עונשין", מורה כלהלן:

"הועמד אדם לדין פלילי ובית המשפט מצא, אם על פי ראיות שהובאו לפניו מטעם אחד מבעלי הדין ואם על פי ראיות שהובאו לפניו ביזמתו שלו, אחת מאלה:
(1) שהנאשם אינו מסוגל לעמוד לדין מחמת ליקוי בכשרו השכלי;
(2) שהנאשם עשה את מעשה העבירה שהואשם בו, אך מחמת ליקוי בכשרו השכלי בשעת מעשה
אין הוא בר עונשין, יצווה בית המשפט שהנאשם יובא לפני ועדת האבחון כדי שתחליט על דרכי הטיפול בו, ויחולו הוראות חוק זה בשינויים המחוייבים"
(ההדגשות אינן במקור)

(9) לפי לשון החוק, הסמכות לקבוע העדר כשירות של הנאשם, בין כיום או במועד ביצוע המעשה מושא האישום, נתונה לבית המשפט. עוד לפי הסעיף, למסקנה כאמור יכול להגיע בית המשפט על-יסוד "ראיות שהובאו לפניו מטעם אחד מבעלי הדין ואם על פי ראיות שהובאו לפניו ביזמתו שלו". שעה שבית המשפט הגיע למסקנה שמתקיימת אחת החלופות שבסעיף, יביא את הנאשם לפני הוועדה "כדי שתחליט על דרכי הטיפול בו, ויחולו הוראות חוק זה בשינויים המחוייבים".

(10) לפי סעיף 19ה בחוק: "כדי לאפשר לבית המשפט להכריע אם יש מקום ליתן צו לפי סעיפים 19א עד 19ד,

רשאי הוא להורות, לפי בקשת בעל דין או מיזמתו שלו, שהאדם יובא לפני ועדת האבחון כדי שתתן חוות דעתה על מצבו" (ההדגשות אינן במקור).

(11) בעוד סעיף 19 מתייחס להפניה לוועדה אחרי שבית המשפט כבר מצא כי מתקיימת אחת החלופות שבסעיף, וכי אז הוועדה תחליט על דרכי הטיפול, סעיף 19 מעניק את הרשות לבית המשפט להביא את הנאשם לפני הוועדה, זאת כדי לאפשר לו להכריע אם יש מקום למתן צו לפי אחד הסעיפים המוזכרים, ביניהם סעיף 19ב. במקרה כזה, הוועדה תיתן חוות דעת, זאת לעומת החלטה לפי לשון סעיף 19ב.

(12) על החלטת הוועדה, רשאי האדם עם המוגבלות השכלית-ההתפתחותית לערור לפני ועדת הערר (סעיף 8). בנוסף, לעניין ההליכים שמתנהלים בוועדה מכוח סעיפים 19ב המוזכר או 19ג (טיפול בלוקה בשכלו שהורשע), רשאי תובע להשמיע את דברו לפני הוועדה (לפי סעיף 7) וגם לערור על החלטתה (לפי סעיף 8).

(13) לשלמות התמונה יצוין, כי גם סעיף 19ג בחוק, נוקט בלשון החלטה (ולא חוות דעת) של הוועדה, עת נאמר: "הורשע אדם ובית המשפט מצא שיש ליקוי בכשרו השכלי, רשאי הוא, במקום לגזור את דינו, לצוות שיובא לפני ועדת האבחון כדי שתחליט על דרכי הטיפול בו;..." (ההדגשה אינה במקור).

(14) משם לכאן. מסקנת הוועדה מיום 28.10.2021 היא בגדר חוות דעת בלבד ולא החלטה עליה ניתן לערור. מדובר אפוא בראיה בהליך. משקלה ומשמעותיותה, מקומן להתברר בהמשך. בשלב זה, למען הסר ספק, אינני מביע כל עמדה בסוגיית המשקל וההשלכות של מסקנת הוועדה על המשך ההליך, ואולם אפנה את הצדדים גם להוראת סעיף 19ה המצוטט לעיל.

(15) שעה שמדובר בחוות דעת שהיא ראיה לכל דבר ועניין, נתונה הזכות לכל אחד מהצדדים להתמודד עם ראיה זו בדרכים המקובלות. ככלל, כאשר בחוות דעת של מומחה מטעם בית המשפט עסקינן, נהוג ומקובל להפנות אליו שאלות הבהרה שתכליתן להבהיר, ללבן ואף להשלים סוגיות מסוימות, וככל שיעלה הצורך בכך, בעל-הדין אף רשאי לזמן את המומחה לעדות. בעיני, האמור נכון גם ביחס לוועדה נותנת חוות הדעת, באופן זה, שהתביעה - וכך גם ההגנה - רשאית להפנות אליה שאלות הבהרה בנוגע לחוות הדעת שהגישה. מדובר בכלי יעיל וחיובי שנועד ללבן נקודות מסוימות ולחסוך בזמני דיונים של הצדדים, של הוועדה וחבריה וכמובן של בית המשפט. אין מדובר בתחליף לחקירה הנגדית.

(16) על-יסוד האמור, מתיר למאשימה להפנות עד 10 שאלות הבהרה לוועדה. המאשימה תכין את שאלותיה ותגישן לבית המשפט ולהגנה תוך 14 יום מהיום. ככל שהנאשם מתנגד למה מהשאלות, יגיש את נימוקי התנגדותו לבית משפט ולתביעה תוך 14 ימים לאחר מכן. המאשימה תעביר לוועדה רק את השאלות שיתירו על-ידי בית המשפט להגשה.

המזכירות - להודיע לצדדים.

ניתנה היום, ז' שבט תשפ"ב, 09 ינואר 2022, בהעדר הצדדים.